3. Όταν μιά έθνική νομοθεσία έξαρτᾶ τήν ὑπαγωγή σέ ἕνα σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἀπό τήν προϋπόθεση ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος ἔπρεπε προηγουμένως νά ὑπαγόταν σέ ἐθνικό σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, ὁ κανονισμός 1408/71 δέν ὑποχρεώνει τά Κράτη μέλη νά ἐξομοιώνουν τίς περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ἐντός ἄλλου Κράτους μέλους μέ ἐκεῖνες πού ἔπρεπε νά εἶχαν προηγουμένως συμπληρωθεῖ ἐντός τῆς ἐθνικῆς ἐπικράτειας.

Συνεπῶς, τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιβάλλει σέ ἕνα φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως Κράτους μέλους τήν ὑποχρέωση νά λαμβάνει ὑπόψη τίς περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ὑπό τή νομοθεσία ἄλλου Κράτους μέλους, ὅταν ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐργαζόμενος δέν κατέβαλε ποτέ ἐντός τοῦ πρώτου Κράτους μέλους τήν παροχή πού ἀπαιτεῖται κατά νόμο γιά νά ἀποκτήσει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου βάσει τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ τοῦ Κράτους μέλους.

Στήν ὑπόθεση 70/80

πού ἔχει ὡς ἀντικείμενο αἴτηση τοῦ Bundessozialgericht τοῦ Kassel πρός τό Δικαστήριο, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, μέ τήν ὁποία ζητεῖται, στό πλαίσιο τῆς διαφορᾶς πού ἐκκρεμεῖ ἐνώπιον τοῦ ἐν λόγω δικαστηρίου μεταξύ

TAMARA VIGIER

καί

BUNDESVERSICHERUNGSANSTALT FÜR ANGESTELLTE, τοῦ Βερολίνου,

ἡ ἔκδοση προδικαστικῆς ἀποφάσεως ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τῶν κοινοτικῶν κανόνων περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

συγκείμενο ἀπό τούς J. Mertens de Wilmars, πρόεδρο, P. Pescatore, Mackenzie Stuart καί T. Koopmans, προέδρους τμημάτων, A. O'Keeffe, G. Bosco, A. Touffait, O. Due καί U. Everling, δικαστές,

γενικός εἰσαγγελεύς: G. Reischl
γραμματεύς : A. Van Houtte

ἐκδίδει τήν ἀκόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά τῆς ὑποθέσεως, ἡ ἐξέλιξη τῆς διαδικασίας καί οἱ παρατηρήσεις, πού κατατέθηκαν δυνάμει τοῦ ἄρθρου 20 τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ, μποροῦν νά συνοψιστοῦν ὡς ἑξῆς:

I — Πραγματικά περιστατικά καί ἔγγραφη διαδικασία

Ἡ αἰτούσα στήν κύρια δίκη, Tamara Vigier, γεννήθηκε στίς 8 Ἰουλίου 1922 στήν Ἰένα τῆς Γερμανίας. Ἀπό τή Γερμανία ἔφυγε τό Μάρτιο τοῦ 1933 σέ ἡλικία δέκα ἐτῶν.

Ἡ αἰτούσα εἶναι πρόσωπο πού ἔχει διωχθεῖ ὑπό τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Bundesentschädigungsgesetz (BEG) (ὁμοσπονδιακοῦ γερμανικοῦ νόμου περί ἀποζημιώσεων) καί ἔλαβε ἀποζημίωση γιά ζημία πού ὑπέστη ὡς πρός τήν ἐκπαίδευση.

Ἡ Vigier ζεῖ καί ἐργάζεται στή Γαλλία καί ὑπάγεται στό γαλλικό σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Στίς 17 Δεκεμβρίου 1975 ζήτησε ἀπό τόν καθ' οὗ τήν ἄδεια νά καταβάλει ἐκ τῶν ὑστέρων προαιρετικές εἰσφορές ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος, βάσει τοῦ ἄρθρου 10α παράγραφος 2 τοῦ «Gesetz zur Regelung der Wiedergutmachung nationalsozialistischen Unrechts in der Sozialversicherung» (WGSVG) (γερμανικός νόμος πού εἰσάγει σύστημα ἐπανορθώσεων τῶν ἀδικιῶν τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως).

Τό ἄρθρο 10α τοῦ WGSVG ὁρίζει:

«1. Οἱ διωχθέντες, τῶν ὁποίων ἡ περίοδος ἀσφαλίσεως εἶναι τουλάχιστον 60 ἡμερολογιακοί μῆνες, καί οἱ ὁποῖοι ἔχουν καταβάλει ἑκουσίως, προτοῦ ἀρχίσει ἡ δίωξή τους, εἰσφορές ἐπί ἐλάχιστο χρονικό διάστημα δώδεκα μηνῶν, μποροῦν, κατόπιν αἰτήσεώς τους καί κατά παρέκκλιση ἀπό τό σύστημα πού προβλέπει τό ἄρθρο 1418 τῆς Reichsversicherungsordnung καί τό ἄρθρο 140 τοῦ Angestelltenversicherungsgesetz, νά καταβάλουν ἐκ τῶν ὑστέρων εἰσφορές γιά τίς περιόδους ἀπό 1η Ἰανουαρίου 1933 μέχρι 8 Μαΐου 1945 ἤ μέχρι τήν ἐπιστροφή τους στήν ἐπικράτεια ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου, τό ἀργότερο δέ μέχρι τίς 31 Δεκεμβρίου 1955, ἐφ' ὅσον οἱ περίοδοι αὐτές δέν εἶναι οὔτε προηγούμενες ἀπό τή συμπλήρωση τοῦ δέκατου ἕκτου ἔτους οὔτε μεταγενέστερες ἀπό τή συμπλήρωση τοῦ ἑξηκοστοῦ πέμπτου καί ἐφ' ὅσον δέν ἔχουν ἤδη καλυφθεῖ ἀπό εἰσφορές ἤ δέν ὑπολογίζονται ὡς περίοδοι ὑποκαταστάσεως, ἐκτός ἄν ἔχει ἤδη ληφθεῖ ὑπόψη ἡ ἡμερομηνία τῆς διώξεως ἤ πρέπει νά ληφθεῖ σέ ἕνα σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως δημόσιου δικαίου ἤ σέ ἕνα σύστημα πρόνοιας σύμφωνα μέ τίς ἀρχές τοῦ δημοσιοϋπαλληλικοῦ δικαίου.

2. Ἡ παράγραφος 1 ἐφαρμόζεται κατ' ἀναλογία καί στούς διωχθέντες, τῶν ὁποίων ἡ περίοδος ἀσφαλίσεως εἶναι τουλάχιστον 60 ἡμερολογιακοί μῆνες καί στούς ὁποίους ἀναγνωρίστηκε ὁριστικά ἤ χωρίς δυνατότητα προσφυγῆς ἀποζημίωση βάσει τοῦ ἄρθρου 116 ἤ τοῦ ἄρθρου 118 τοῦ Bundesentschädigungsgesetz (ὁμοσπονδιακός νόμος περί ἀποζημιώσεων), λόγω ζημίας πού ὑπέστησαν ὡς πρός τήν ἐκπαίδευση κατά τήν ἔννοια τοῦ ἴδιου αὐτοῦ νόμου ἤ γιά τούς ὁποίους τό μέτρο τῆς διώξεως ἄρχισε ἐντός 12 μηνῶν ἀπό τό πέρας τῆς ἐκπαιδεύσεώς τους».

Τό καθ' οὗ ἀπέρριψε τήν αἴτηση τῆς Vigier μέ τήν αἰτιολογία ὅτι ἡ αἰτούσα δέν πληροῖ τίς προϋποθέσεις πού προβλέπονται ἀπό τόν WGSVG γιά τήν ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολή τῶν εἰσφορῶν. Ὁ WGSVG δέν ἔχει ἐφαρμογή παρά μόνο στούς συνταξιούχους πού ἔχουν διωχθεῖ κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀνωτέρω νόμου, δηλαδή αὐτούς πού ἔχουν καταβάλει τουλάχιστον μιά εἰσφορά (προαιρετικῶς ἤ ὑποχρεωτικῶς) σέ γερμανικό φορέα ἀσφαλίσεως

ἀναπηρίας-γήρατος. Δέν μπορεῖ νά ἐπιτραπεῖ σέ ἕναν ἀσφαλισμένο νά καταβάλει ἐκ τῶν ὑστέρων προαιρετικές εἰσφορές βάσει τοῦ ἄρθρου 10α παράγραφος 2 τοῦ WGSVG, παρά μόνον ἄν ἔχει συμπληρώσει μιά ὑπολογιζόμενη περίοδο ἀσφαλίσεως 60 ἡμερολογιακῶν μηνῶν.

Ἡ προσφυγή τῆς Vigier ἐνώπιον τοῦ Sozialgericht καί ἡ ἔφεσή της ἐνώπιον τοῦ Landessozialgericht τοῦ Βερολίνου ἀπορρίφθηκαν.

Στήν αἴτηση ἀναιρέσεως (Revision) ἐνώπιον τοῦ Bundessozialgericht, ἡ αἰτούσα ἰσχυρίζεται, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ προσβαλλόμενη ἀπόφαση στηρίζεται σέ ἐσφαλμένη ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ὁρίζει:

«Ἄν ἡ νομοθεσία ἑνός Κράτους μέλους ἐξαρτᾶ τήν ὑπαγωγή στήν προαιρετική ἀσφάλιση ἤ τήν προαιρετική συνέχιση τῆς ἀσφαλίσεως ἀπό τή συμπλήρωση περιόδων ἀσφαλίσεως, λαμβάνονται ὑπόψη, κατά τό μέτρο πού ἀπαιτεῖται, οἱ περίοδοι ἀσφαλίσεως πού πραγματοποιήθηκαν δυνάμει τῆς νομοθεσίας ὁποιουδήποτε ἄλλου Κράτους μέλους σάν περίοδοι ἀσφαλίσεως πού πραγματοποιήθηκαν δυνάμει τῆς νομοθεσίας τοῦ πρώτου κράτους».

Ἔχοντας ὑπόψη ὅτι δέν ὑπάρχει ἐπιφύλαξη στό παράρτημα V, στοιχεῖο γ παράγραφος 8 γράμμα 6 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας μεταχειρίσεως πού ἐκφράζεται στό ἄρθρο 3 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 προκύπτει ὅτι ὅλα τά πρόσωπα πού ἀνήκουν στό σύνολο τῶν ἀσφαλισμένων ἑνός Κράτους μέλους ἀνήκουν συγχρόνως στό σύνολο τῶν προσώπων πού ὑπάγονται στή γερμανική ἀσφάλιση.

Μέ διάταξη πού ἐξέδωσε στίς 19 Δεκεμβρίου 1979, τό Bundessozialgericht ἀνέστειλε τή διαδικασία καί ζήτησε ἀπό τό Δικαστήριο νά ἀποφανθεῖ, μέ προδικαστική ἀπόφαση, στά ἀκόλουθα ἐρωτήματα:

1. Τό ἄρθρο 4 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, πού προβλέπει ὅτι ὁ κανονισμός αὐτός ἔχει ἐφαρμογή ἐπί νομοθεσιῶν πού ἀφοροῦν «τούς κλάδους κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως», πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι τό πεδίο ἐφαρμογῆς του περιλαμβάνει ἐπίσης τίς δυνατότητες ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν βάσει τοῦ γερμανικοῦ νόμου πού θεσπίζει σύστημα ἐπανορθώσεων τῶν ἀδικιῶν τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως (WGSVG), τῆς 22ας Δεκεμβρίου 1970, ὅπως τροποποιήθηκε στίς 27 Ἰουνίου 1977 (BGBl 1970, σ. 1846 καί BGBl I 1977, σ. 1040), κατά τό μέτρο πού τά διωχθέντα πρόσωπα πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς ἐργαζόμενοι ὑπό τήν ἔννοια τοῦ πρώτου ἄρθρου στοιχεῖο α τοῦ κανονισμοῦ 1408/71;

   Σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως, τό εἰδικό αὐτό νομικό σύστημα τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν ἐμπίπτει σέ ἕνα σύστημα παροχῶν πού ἀποκλείει τή δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ὑπό τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ;

2. Σέ περίπτωση δυνατότητας ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71:

   Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ἀναφέρεται ἐπίσης στήν περίοδο ἀσφαλίσεως τῶν 60 μηνῶν πού ἀπαιτεῖται ἀπό τό ἄρθρο 10α τοῦ WGSVG, κατά τό μέτρο πού ἡ διάταξη αὐτή θεμελιώνει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου (καί ἑπομένως τοῦ διωχθέντος προσώπου βάσει τοῦ ἄρθρου 1 παράγραφος 1 τοῦ ἀνωτέρω νόμου;

Τό Bundessozialgericht στηρίζεται στίς ἀκόλουθες σκέψεις:

1. Θεωρεῖ ὅτι ὑπάρχει ἀμφιβολία ὡς πρός τό ἄν τό σύστημα πού ἀφορᾶ τήν ἐπανόρθωση τῶν ἀδικιῶν πού προκάλεσε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῶν γερμανικῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, ὅπως ὁρίζεται στό ἄρθρο 4 παράγραφοι 1 καί 4 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ.

Ὁ WGSVG, πού περιλαμβάνει εἰδικούς κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀναφέρονται σέ συγκεκριμένη κατηγορία προσώπων, ἔχει ὡς σκοπό τήν ἐπανόρθωση τῶν ἀδικιῶν πού προκάλεσε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων. Ὡς νόμος ἐπανορθώσεων, ἀποβλέπει στή ρύθμιση ἑνός ἐθνικοῦ προβλήματος πού δέν ἀφορᾶ τή συνθήκη ΕΟΚ.

2. Ἐκφράζει ἀμφιβολίες γιά τό ζήτημα ἄν οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG ἀποτελοῦν μέρος τῶν εἰδικῶν συστημάτων κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, τά ὁποῖα συστήματα ἀποκλείονται ρητῶς ἀπό τό πεδίο τῆς καθ' ὕλη ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ.

   Ἀντίθετα, οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG συνδέονται μέ τούς τύπους τῶν παροχῶν πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 4 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ ΕΟΚ, κατά τό μέτρο πού διέπουν ἔννομες σχέσεις μέ τίς παροχές αὐτές.

3. Καίτοι ὁ κανονισμός 1408/71 πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ ἐπίσης μέσα στό πλαίσιο τοῦ WGSVG, ἰδίως στό ἄρθρο 10α τοῦ νόμου αὐτοῦ, εἶναι ἀμφίβολο ἄν τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ ἐπιτρέπει νά ὑποκατασταθεῖ ἐπίσης ἡ συνολική περίοδος τῆς προηγούμενης ἀσφαλίσεως τῶν 60 μηνῶν, ὅπου συμπεριλαμβάνεται ἡ ἀπαιτούμενη εἰσφορά ὑπό τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 παράγραφος 1 τοῦ WGSVG, πού ἐπιτρέπει τήν κτήση τῆς ἰδιότητας τοῦ ἀσφαλισμένου μέ εἰσφορές στό σύστημα ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας - γήρατος σέ ἄλλα Κράτη μέλη τῆς ΕΟΚ.

Ἡ διάταξη περί παραπομπῆς πρωτοκολλήθηκε στή γραμματεία τοῦ Δικαστηρίου τήν 8η Ἀπριλίου 1980.

Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 20 τοῦ Πρωτοκόλλου περί τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Δικαστηρίου τῆς ΕΟΚ, κατέθεσαν γραπτές προτάσεις ἡ Tamara Vigier, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τούς Hammerschmit καί Orthmann, δικηγόρους Κολωνίας, ἀπό τό Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, ἐκπροσωπούμενο ἀπό τόν Michaelis, καί ἀπό τήν Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τό νομικό της σύμβουλο N. Koch.

Τό Δικαστήριο, κατόπιν ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητῆ δικαστῆ καί ἀφοῦ ἄκουσε τό γενικό εἰσαγγελέα, ἀποφάσισε νά προχωρήσει στήν προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή ἀποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις πού κατατέθηκαν ἐνώπιον τοῦ Δικαστηρίου

Ἡ Vigier ἰσχυρίζεται ὅτι οἱ διατάξεις τοῦ νόμου WGSVG δέν εἶναι δυνατό νά ἀποτελοῦν τμῆμα τῶν εἰδικῶν συστημάτων πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 4 παράγραφος 4 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Ἀντίθετα, ἀποτελοῦν ἀναπόσπαστο μέρος τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ἑπομένως, τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ πρέπει νά ἐφαρμοστεῖ ἐπί τοῦ ἄρθρου 10α παράγραφος 2 τοῦ WGSVG.

Ἂν ληφθοῦν ὑπόψη ἡ γενική οἰκονομία καί οἱ σκοποί τοῦ WGSVG, εἶναι ἀδάσιμες οἱ ἀμφιβολίες τοῦ Bundessozialgericht ὡς πρός τό ἄν τό σύστημα ἐπανορθώσεως τῶν ἀδικιῶν πού προξένησε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῆς γερμανικῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Ἐνῶ ἡ ἀποζημίωση τῶν ἀδικιῶν πού προξένησε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς ὑπάγεται, ἐπί ὁμοσπονδιακοῦ ἐπιπέδου, στήν ἁρμοδιότητα τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ ὑπουργοῦ οἰκονομικῶν, οἱ κανονισμοί περί ἐπανορθώσεως τῶν ἀδικιῶν πού προξένησε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ὑπάγονται στήν ἁρμοδιότητα τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ ὑπουργοῦ ἐργασίας καί κοινωνικῆς ὀργανώσεως. Ἐπιπλέον, οἱ διατάξεις πού ἀφοροῦν τίς ἐπανορθώσεις στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἔχουν τόν ἴδιο σκοπό πού ἔχει ὁ κανονισμός 1408/71, δηλαδή τή βελτίωση τῆς καταστάσεως στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως μέ τήν ἀπάλειψη τῶν μειονεκτημάτων πού ἀπορρέουν ἀπό τήν ἐπιλογή τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς στό ἐσωτερικό τῆς ΕΟΚ.

Κατά τήν ἄποψη τῆς Vigier, τό κύριο ἐμπόδιο γιά μιά θετική ἀπόφαση ἦταν ἡ ἀμφιβολία τοῦ Bundessozialgericht γιά τό ἄν, ἐκτός ἀπό τίς περιόδους ἀσφαλίσεως πού θεμελιώνουν τό δικαίωμα πρός παροχές, τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ἀφορᾶ ἐπίσης τίς περιόδους προηγούμενης ἀσφαλίσεως πού δημιουργοῦν τίς σχέσεις μεταξύ τῶν συστημάτων κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καί ἀσφαλισμένου καί συνεπῶς τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου προσώπου. Ἡ Vigier ἐπισημαίνει ὅτι τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 δέν πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ συσταλτικά, ὥστε νά μήν ἐφαρμόζεται ἐπί εἰσφορᾶς πού θεμελιώνει πρῶτα, στήν πραγματικότητα, τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου προσώπου: ὁ χρυσός κανόνας πού ἀναγνωρίζεται σέ θέματα ἑρμηνείας στό διεθνές δίκαιο εἶναι ὅτι οἱ λέξεις πού χρησιμοποιοῦνται τεκμαίρεται ὅτι σημαίνουν αὐτό πού λένε.

Δεδομένου ὅτι ὑπάρχει αὐτός ὁ κανόνας, θά πρέπει νά προβάλλονται σοβαροί λόγοι γιά νά δικαιολογήσουν παρέκκλιση σέ σχέση μέ αὐτούς τούς κανόνες καί γιά νά ἐξηγήσουν γιατί πρέπει νά υἰοθετηθεῖ συσταλτική ἑρμηνεία, ἡ ὁποία ἔχει ὡς συνέπεια ὅτι ἡ εἰσφορά πού θεμελιώνει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου προσώπου δέν μπορεῖ νά ἀντικατασταθεῖ ἀπό ἀντίστοιχη καταβολή σέ ἕνα Κράτος μέλος. Τέτοιοι λόγοι δέν παρουσιάζονται. Ἀντίθετα, συσταλτική ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 9 παράγραφος 2 συνεπάγεται τά μειονεκτήματα πού ἔχουν ἤδη ἀναφερθεῖ, τά ὁποῖα ὁ κανονισμός 1408/71 σκοπεῖ ἀκριβῶς νά ἀποφύγει, καί παραβιάζει τήν ἀρχή τῆς ἰσότητας μεταχειρίσεως πού καθιερώνει τό ἄρθρο 3 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

Τελικά, ἡ Vigier ἐπισύρει τήν προσοχή τοῦ Δικαστηρίου στίς συνέπειες μιᾶς συσταλτικῆς ἑρμηνείας τοῦ ἄρθρου 9 παράγραφος 2. Ἡ μή καταβολή τῆς γερμανικῆς εἰσφορᾶς πού εἶναι ἀναγκαία γιά νά ἀποκτηθεῖ ἐκ τῶν ὑστέρων τό δικαίωμα καταβολῆς προαιρετικῶν εἰσφορῶν ἀσφαλίσεως ἀνεπηρίας-γήρατος δημιουργήθηκε ἀπό τό διωγμό. Ἡ συνέπεια τοῦ διωγμοῦ αὐτοῦ θά διαιωνιζόταν ἀπό τήν παρεμπόδιση τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς.

Λόγω τῆς φύσεως τῆς ἐν λόγω γερμανικῆς νομοθεσίας στήν ὑπόθεση αὐτή καί γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ διαιώνιση τῶν συνεπειῶν τοῦ ἐθνικοσοσιαλιστικοῦ καθεστῶτος, ἡ Vigier ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ περίοδος ἀσφαλίσεως 60 μηνῶν πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά τήν ἀπόκτηση τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν, ὅπου περιλαμβάνεται ἡ μοναδική εἰσφορά πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά θεμελιωθεῖ ἡ ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου, μπορεῖ ἐπίσης νά συμπληρωθεῖ μέ ἀντίστοιχες εἰσφορές πού ἔχουν καταβληθεῖ σέ ἄλλα Κράτη μέλη.

Τό *Bundesversicherungsanstalt für Angestellte* διαπιστώνει ὅτι οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς νομοθεσία κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο ι τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, γιατί τροποποιοῦν ἤ συμπληρώνουν, μεταξύ ἄλλων, ὁρισμένες διατάξεις τοῦ Reichsversicherungsordnung (κανονισμός τοῦ Reich γιά τίς κοινωνικές ἀσφαλίσεις), τοῦ Angestelltenversicherungsgesetz καί τοῦ Reichsknappschaftsgesetz (νόμος τοῦ Reich περί ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος ἀνθρακωρύχων). Σύμφωνα λοιπόν μέ τή δήλωση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας, οἱ νόμοι αὐτοί ὑπάγονται στό πεδίο τῆς καθ' ὕλη ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

Οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG ἀπονέμουν στούς ἐνδιαφερόμενους δικαιώματα πού εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπό κάθε διακριτική ἐκτίμηση τῆς προσωπικῆς τους καταστάσεως καί τῆς ἐνδειάς τους. Πρόκειται λοιπόν γιά νομικές διατάξεις πού ἀφοροῦν τήν κοινωνική ἀσφάλιση κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 51 τῆς συνθήκης καί τοῦ ἄρθρου 1 γράμμα ι τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Οἱ κανόνες αὐτοί δέν ἀφοροῦν παρά μόνον ἕνα μέρος τῶν Γερμανῶν πού ὑπάγονται στήν κοινωνική ἀσφάλιση, δηλαδή αὐτούς οἱ ὁποῖοι, ὡς διωχθέντες ἀπό τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς, ἔχουν ὑποστεῖ ζημία σέ θέματα τῆς

κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ἀλλά ἡ περιορισμένη αὐτή ἐφαρμογή δέν ἐμποδίζει τήν ἐνσωμάτωση τοῦ WGSVG στούς γενικούς νόμους περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, διότι δέν εἶναι ἀσυνήθιστο στή γερμανική πρακτική, οἱ κανόνες πού δέν ἀφοροῦν παρά μόνο μιά συγκεκριμένη κατηγορία ἀσφαλισμένων νά συγκεντρώνονται σέ εἰδικό νόμο.

Ὁ WGSVG ὁρίζει ὅτι ὁ δεσμός τῶν διωχθέντων ἀπό τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς μέ τή γερμανική ἀσφάλιση συντάξεων δημιουργεῖται ἀπό τήν καταβολή εἰσφορᾶς σέ γερμανικό φορέα ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος. Σχετικά μ' αὐτή τήν προϋπόθεση, πού ἀφορᾶ τήν ἰδιότητα τοῦ διωχθέντος προσώπου, οὔτε τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 οὔτε καμιά ἄλλη διάταξη κοινοτικοῦ δικαίου ἐπιφέρει ἐξομοίωση τῶν περιόδων ἀσφαλίσεων ἤ διαμονῆς στά Κράτη μέλη μέ τίς γερμανικές εἰσφορές. Τό Bundesversicherungsanstalt διαπιστώνει ὅτι τό κοινοτικό δίκαιο τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως δέν ἀσκεῖ κατά κανόνα καμιά ἐπίδραση στή γενική νομική κατάσταση πού ἀναγνωρίζεται ἀπό ἕνα Κράτος μέλος σέ ὁρισμένες κατηγορίες προσώπων ἐντός τοῦ πεδίου ἐφαρμογῆς τῆς ἐθνικῆς νομοθεσίας. Ὁ καθ' οὗ στήν κύρια δίκη τάσσεται, κατά συνέπεια, μέ τή γνώμη πού ἐξέφρασε τό Bundessozialgericht, σύμφωνα μέ τήν ὁποία τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ στενά, ὥστε τά ἀποτελέσματά του νά μήν ἐκτείνονται ἐπί εἰσφορᾶς πού προσδίδει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου.

Ἡ *Ἐπιτροπή* παρατηρεῖ ὅτι ἡ δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ἐπί τοῦ δικαιώματος τῆς προσφεύγουσας, πού αὐτή ἀντλεῖ ἀπό τό ἄρθρο 10α παράγραφος 2 τοῦ WGSVG, ἐξαρτᾶται ὄχι μόνον ἀπό τό πεδίο τῆς καθ' ὕλη ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ, ἀλλά καί ἀπό συνθῆκες ἐφαρμογῆς του προσωπικῆς φύσεως. Ἡ προσφεύγουσα ἔπρεπε νά εἶναι «ἐργαζόμενος» κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 2 παράγραφος 1 καί τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο α τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ. Σύμφωνα μέ τό ἄρθρο 1 στοιχεῖο α, ἡ ἰδιότητα τῆς αἰτούσας ὡς ἐργαζόμενης ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ἰδιότητά της ὡς ἀσφαλισμένης στό πλαίσιο συστήματος κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Οἱ προϋποθέσεις ὑπαγωγῆς της ἐξαρτῶνται ἀπό τίς ἐθνικές διατάξεις τοῦ κάθε Κράτους μέλους (ὑπόθεση 110/79, Coonan). Ἡ διαφορά στήν κύρια δίκη ἀναφέρεται στή δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ ἐπί δικαιώματος πού ἀντλεῖται ἀπό τή γερμανική νομοθεσία· ἡ ἰδιότητα λοιπόν τῆς αἰτούσας ὡς ἐργαζόμενης πρέπει νά κριθεῖ ἀπό τήν ἄποψη τοῦ γερμανικοῦ δικαίου περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ἄν ἡ αἰτούσα δέν ὑπάγεται στό γερμανικό σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, δέν εἶναι κατά συνέπεια ἐργαζόμενη κατά τήν ἔννοια τοῦ κανονισμοῦ, γιά τούς σκοπούς τῆς ἐνδεχομένης ἐφαρμογῆς τῶν ἐσωτερικῶν διατάξεων τοῦ γερμανικοῦ δικαίου.

Βέβαια, μπορεῖ κανείς νά ὑποστηρίξει ὅτι ἡ αἰτούσα, γιά τούς σκοπούς ἐφαρμογῆς τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας περί κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς ἐργαζόμενος κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο α τοῦ κανονισμοῦ. Αὐτή ὅμως ἡ ἰδιότητα τοῦ ἐργαζόμενου εἶναι χωρίς ἀξία γιά τό ἐσωτερικό δίκαιο ἄλλου Κράτους μέλους, ὅπου ἡ αἰτούσα δέν ἐργάστηκε ποτέ.

Ἡ Ἐπιτροπή διαπιστώνει ὅτι οἱ παροχές βάσει τοῦ WGSVG πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς παροχές κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71.

Ὁ WGSVG χορηγεῖ δικαίωμα πρός ἐπανόρθωση σέ ἀσφαλισμένους πού ἔχουν ὑποστεῖ, λόγω τοῦ διωγμοῦ ἀπό τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς, ζημίες σέ θέματα ἀσφαλίσεως ἀτυχημάτων καί ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος. Πρός τοῦτο, ἐντός τοῦ πεδίου τῆς ἐκ τοῦ νόμου ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος, ἐπιτρέπει τή συνέχιση τῆς ἀσφαλίσεως καί τήν ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολή εἰσφορῶν γιά τά διωχθέντα πρόσωπα. Ἡ ἐπανόρθωση λοιπόν βάσει τοῦ

WGSVG ἰσοδυναμεῖ, στήν περίπτωση αὐτή, μέ τό νά παρασχεθεῖ μιά εὐκαιρία κτήσεως δικαιωμάτων πρός παροχές, τά ὁποῖα δέν κατέστη δυνατό νά ἀποκτηθοῦν λόγω τοῦ διωγμοῦ. Αὐτές οἱ παροχές ἐπανορθώσεως ἐντάσσονται ὡς ἀναπόσπαστα μέρη μιᾶς παροχῆς συντάξεως ἐντός τοῦ γενικοῦ συστήματος παροχῶν στόν τομέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Ὁ WGSVG συμπλήρωσε τίς ὑπάρχουσες νομικές διατάξεις μέ εἰδικές διατάξεις. Ἀποτελεῖ μέρος τῆς γερμανικῆς νομοθεσίας περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Παρέχουν στούς δικαιούχους αὐτόνομη καί νομικῶς καθορισμένη θέση, πέρα ἀπό κάθε διακριτική ἐκτίμηση τῶν προσωπικῶν ἀναγκῶν ἤ καταστάσεων. Τό γενικῶς μή ἐφαρμόσιμο τοῦ κανονισμοῦ δέν εἶναι ἐπίσης δυνατό νά συναχθεῖ ἀπό τό ἄρθρο 4 παράγραφος 4, διότι οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG δέν ἀφοροῦν οὔτε τήν κοινωνική ἤ ἰατρική βοήθεια οὔτε ἕνα σύστημα παροχῶν ὑπέρ τῶν θυμάτων πολέμου οὔτε ἕνα εἰδικό καθεστώς ὑπαλλήλων καί τοῦ ἐξομοιωμένου προσωπικοῦ. Ὁ WGSVG ἐμπίπτει ἑπομένως στό πεδίο τῆς καθ' ὕλη ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71. Ἀλλά, θά μποροῦσε κανείς νά ἀντιτείνει ὅτι τό δικαίωμα τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν, πού παρέχει ὁ WGSVG, δέν ἀφορᾶ τόν ἐργαζόμενο ὑπό τήν ἰδιότητά του ὡς ἀσφαλισμένου, ἀλλά ὑπό τήν ἰδιότητά του ὡς διωχθέντος προσώπου καί ὅτι οἱ ἀρχές τοῦ δικαιώματος τῶν ἐργαζομένων νά κυκλοφοροῦν ἐλεύθερα μέσα στήν Κοινότητα δέν εἶναι δυνατό νά μεταφερθοῦν στό πεδίο τοῦ ἐθνικοῦ συστήματος περί ἐπανορθώσεων.

Ἡ ἀπόφαση λοιπόν ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικά ἀπό τήν ἀπάντηση στό ἐρώτημα περί τοῦ ἄν τό δικαίωμα τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν κατά τήν ἔννοια τοῦ WGSVG ἀφορᾶ μιά παροχή κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, καίτοι ὁ ἐπιδιωκόμενος ἀντικειμενικός σκοπός εἶναι ἡ ἀποκατάσταση ζημιῶν ὑπέρ τῶν διωχθέντων προσώπων.

Ἡ Ἐπιτροπή ἀπαντᾶ στό ἐρώτημα αὐτό καταφατικά, διότι τό δικαίωμα τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν κατά τήν ἔννοια τοῦ WGSVG συνδέεται στενά μέ τό σύστημα τῆς κατά νόμο ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος, μέσω τῶν προϋποθέσεών του, τοῦ ἀντικειμένου του καί τῶν ἔννομων συνεπειῶν του. Βέβαια, πρόκειται περί ἐπανορθώσεως, περιοριζόμενης ὅμως στό πεδίο τῆς κατά νόμο ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος, σέ πρόσωπα πού ὑπάγονται στήν ἀσφάλιση αὐτή καί στήν ἀντικατάσταση δυνατοτήτων ἀποκτήσεως δικαιωμάτων πρός σύνταξη, οἱ ὁποῖες χάθηκαν ἤ πέρασαν ἀνεκμετάλλευτες.

Ἡ λειτουργία τοῦ ἄρθρου 9 παράγραφος 2 πρέπει νά περιοριστεῖ στό συνυπολογισμό τῶν περιόδων ἀσφαλίσεως· ἡ διάταξη αὐτή δέν ἐπιτρέπει τή θεμελίωση τῆς ἰδιότητας τοῦ ἀσφαλισμένου.

Τό ἄρθρο 51 στοιχεῖο α τῆς συνθήκης ὑποχρεώνει τό νομοθέτη νά θεσπίσει ἕνα σύστημα, μέ τό ὁποῖο μπορεῖ νά ἐξασφαλιστεῖ στούς διακινούμενους ἐργαζομένους καί στούς ἔλκοντες ἀπό αὐτούς δικαιώματα ὁ συνυπολογισμός ὅλων τῶν περιόδων, πού λαμβάνονται ὑπόψη ἀπό τίς διάφορες ἐθνικές νομοθεσίες, γιά τή γένεση καί τή διατήρηση τοῦ δικαιώματος πρός παροχές, καθώς καί γιά τόν ὑπολογισμό τους.

Ἡ ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου ἀποτελεῖ τή sine qua non προϋπόθεση ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ· ἡ ἀπόκτησή της ἐξαρτᾶται ἀπό νομικές διατάξεις τῶν Κρατῶν μελῶν· δέν εἶναι δυνατό νά ἀποκτηθεῖ μέ τήν ἐξομοίωση τῶν περιόδων ἀσφαλίσεως, ἐντός τῶν Κρατῶν μελῶν, πρός τίς περιόδους ἐσωτερικῆς ἀσφαλίσεως. Ἡ πρόσβαση στήν κοινωνική ἀσφάλιση δέν μπορεῖ νά παρασχεθεῖ παρά μόνον ἀπό τό ἐσωτερικό δίκαιο τοῦ ἁρμόδιου Κράτους μέλους (ὑπόθεση 266/78, Brunori, Rec. 1979 σ. 2705 καί ὑπόθεση 110/79, Coonan, πού δέν ἔχει ἀκόμα δημοσιευθεῖ).

Καταλήγοντας, ἡ Ἐπιτροπή εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τά προδικαστικά ἐρωτήματα θά μποροῦσαν νά ἀπαντηθοῦν ὡς ἀκολούθως:

1. Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 εἶναι ἐφαρμοστέο ἐπί δυνατοτήτων ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν βάσει τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί συστήματος ἐπανορθώσεως τῶν ἀδικιῶν πού προκάλεσε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, τῆς 22ας Αὐγού-

στου 1949, ὅπως τροποποιήθηκε τή 17η Ἰουνίου 1977, κατά τό μέτρο πού τά διωχθέντα πρόσωπα πρέπει νά θεωροῦνται ὡς ἐργαζόμενοι κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο α τοῦ ἀνωτέρω κανονισμοῦ. Σχετικά, ἡ ὑπαγωγή σ' ἕνα σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας εἶναι προσδιοριστική.

2. Τό δικαίωμα πρός ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολή εἰσφορῶν, βάσει τοῦ WGSVG, δέν ἐξαρτᾶται ἀπό ἕνα σύστημα παροχῶν, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, πού ἀποκλείει τή δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ.

3. Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 δέν ἀφορᾶ τήν περίοδο ἀσφαλίσεως τῶν 60 μηνῶν πού ἀπαιτεῖ τό ἄρθρο 10α τοῦ WGSVG, παρά κατά τό μέτρο πού ἡ διάταξη αὐτή δέ στηρίζεται στήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου βάσει τοῦ ἄρθρου 1 παράγραφος 1 τοῦ ἐν λόγω νόμου.

III — Προφορική διαδικασία

Ἡ Tamara Vigier, ἀντιπροσωπευόμενη ἀπό τόν I. Hammerschmid, δικηγόρο Κολωνίας, καί ἡ Ἐπιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἐκπροσωπούμενη ἀπό τό νομικό της σύμβουλο N. Koch, ἀνέπτυξαν προφορικά τίς παρατηρήσεις τους κατά τή συνεδρίαση τῆς 18ης Νοεμβρίου 1980.

Ὁ γενικός εἰσαγγελεύς ἀνέπτυξε τίς προτάσεις του κατά τή συνεδρίαση τῆς 10ης Δεκεμβρίου 1980.

Σκεπτικό

1 Τό Bundessozialgericht, μέ διάταξη τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1979 πού περιῆλθε στό Δικαστήριο τήν 4η Μαρτίου 1980, ὑπέβαλε, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ἐρωτήματα ὡς πρός τήν ἑρμηνεία τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τοῦ Συμβουλίου τῆς 14ης Ἰουνίου 1971 περί τῆς ἐφαρμογῆς τῶν συστημάτων κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἐπί τῶν μισθωτῶν ἐργαζομένων καί τῆς οἰκογένειάς τους, οἱ ὁποῖοι διακινοῦνται στό ἐσωτερικό τῆς Κοινότητας (JO L 149, σ. 2, ΕΕ εἰδ. ἔκδ. ἀριθ. Ν 149/2, τόμ. 05/001, σ. 73).

2 Τά ἐρωτήματα αὐτά ἀνέκυψαν στό πλαίσιο μιᾶς διαφορᾶς μεταξύ τῆς Tamara Vigier, αἰτούσας στήν κύρια δίκη, ἡ ὁποία γεννήθηκε στή Γερμανία τό 1922, ἀλλά κατοικεῖ σήμερα στή Γαλλία καί εἶναι γαλλικῆς ἰθαγένειας, κατά τοῦ Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, γερμανικοῦ φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, καθ' οὗ στήν κύρια δίκη.

3 Ἡ αἰτούσα στήν κύρια δίκη ἔφυγε ἀπό τή Γερμανία τό 1933 σέ ἡλικία δέκα ἐτῶν. Εἶναι πρόσωπο πού ἔχει διωχθεῖ κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Bundesentschädigungsgesetz (ὁμοσπονδιακοῦ γερμανικοῦ νόμου περί ἀποζημιώσεων) καί βάσει αὐτοῦ ἔχει λάβει μιά ἀποζημίωση γιά ζημία πού ὑπέστη στόν τομέα τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἐργάζεται στή Γαλλία καί ὑπάγεται στό γαλλικό σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως.

4 Τό ἄρθρο 10α τοῦ Gesetz zur Regelung der Wiedergutmachung nationalsozialistischen Unrechts in der Sozialversicherung (WGSVG) ἐπιτρέπει σέ διωχθέντα πρόσωπα, τῶν ὁποίων ἡ περίοδος ἀσφαλίσεως εἶναι τουλάχιστον 60 ἡμερολογιακῶν μηνῶν, καί στά ὁποῖα ἔχει ἀναγνωριστεῖ ὁριστικά ἤ χωρίς δυνατότητα προσφυγῆς μιά ἀποζημίωση, 6άσει τοῦ ἄρθρου 116 ἤ ἄρθρου 118 τοῦ Bundesentschädigungsgesetz, λόγω ζημίας πού ὑπέστησαν στόν τομέα τῆς ἐκπαιδεύσεως, νά καταβάλουν ἐκ τῶν ὑστέρων, ὑπό ὁρισμένες προϋποθέσεις, εἰσφορές γιά ὁρισμένες περιόδους πού διανύθηκαν τό ἀργότερο μέχρι τήν 31η Δεκεμβρίου 1955.

5 Τό ἄρθρο 1 παράγραφος 1 τοῦ νόμου αὐτοῦ ὁρίζει ὅτι αὐτός ἔχει ἐφαρμογή ἐπί ἀσφαλισμένων οἱ ὁποῖοι εἶναι πρόσωπα διωχθέντα κατά τήν ἔννοια τοῦ Bundesentschädigungsgesetz καί στά ὁποῖα ὁ διωγμός ἔχει προκαλέσει ζημία στόν τομέα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

6 Ἀπό τή διάταξη περί παραπομπῆς προκύπτει ὅτι, γιά νά ἀποκτήσει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου κατά τή διάταξη αὐτή, ὁ ἐνδιαφερόμενος πρέπει νά ἔχει καταβάλει τουλάχιστον μιά εἰσφορά στόν ἁρμόδιο γερμανικό φορέα.

7 Ἡ Vigier, ἀφοῦ ἐπικαλέστηκε τό ἀνωτέρω ἄρθρο 10α, ζήτησε κατά τό Δεκέμβριο τοῦ 1975 ἀπό τόν καθ' οὗ στήν κύρια δίκη τήν ἄδεια νά καταβάλει ἐκ τῶν ὑστέρων προαιρετικές εἰσφορές ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος. Ἡ αἴτηση αὐτή ἀπορρίφθηκε λόγω τοῦ ὅτι ἡ Vigier, ἡ ὁποία δέν ἔχει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου, δέν πληροῖ τίς προϋποθέσεις πού προβλέπονται ἀπό τόν WGSVG γιά τήν ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολή εἰσφορῶν.

8 Ἡ αἰτούσα στήν κύρια δίκη, ἀφοῦ ἀπορρίφθηκε ἡ προσφυγή της ἐνώπιον τοῦ Sozialgericht τοῦ Βερολίνου καί ἡ ἔφεσή της ἐνώπιον τοῦ Landessozialgericht τοῦ Βερολίνου, ἄσκησε ἀναίρεση («Revision») ἐνώπιον τοῦ Bundessozialgericht. Ἰσχυρίστηκε εἰδικότερα ὅτι ἡ προσβαλλόμενη ἀπόφαση στηρίζεται σέ μή ὀρθή ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τοῦ Συμβουλίου. Ὑποστήριξε δέ ὅτι, δυνάμει τῆς διατάξεως αὐτῆς, οἱ περίοδοι ἀσφαλίσεως πού ἔχει συμπληρώσει στή Γαλλία ἔπρεπε νά ληφθοῦν ὑπόψη σά νά πρόκειταν γιά περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ὑπό τή γερμανική νομοθεσία.

9 Ὑπό τίς περιστάσεις αὐτές, τό Bundessozialgericht ὑπέβαλε τά ἀκόλουθα ἐρωτήματα:

1. Τό ἄρθρο 4 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, πού ὁρίζει ὅτι ὁ κανονισμός αὐτός ἔχει ἐφαρμογή ἐπί νομοθεσιῶν σχετικῶν μέ «κλάδους κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως», πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι τό πεδίο ἐφαρ-

μογῆς του περιλαμβάνει ἐπίσης τίς δυνατότητες τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν βάσει τοῦ γερμανικοῦ νόμου περί συστήματος ἐπανορθώσεων τῶν ἀδικιῶν πού προκάλεσε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως (WGSVG), τῆς 22ας Δεκεμβρίου 1970, ὅπως τροποποιήθηκε τήν 27η Ἰουνίου 1977 (BGBl 1970, σ. 1846, καί BGBl I 1977, σ. 1040), κατά τό μέτρο πού τά πρόσωπα αὐτά πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς ἐργαζόμενοι κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο α τοῦ κανονισμοῦ 1408/71;

Σέ περίπτωση καταφατικῆς ἀπαντήσεως, τό εἰδικό αὐτό νομικό σύστημα τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων καταβολῆς εἰσφορῶν ἐμπίπτει σέ ἕνα σύστημα παροχῶν πού ἀποκλείει τή δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 τοῦ ἐν λόγω κανονισμοῦ;

2. Σέ περίπτωση πού ὑπάρχει δυνατότητα ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71:

Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ἀναφέρεται ἐπίσης στήν περίοδο ἀσφαλίσεως τῶν 60 μηνῶν, πού ἀπαιτεῖται ἀπό τό ἄρθρο 10α τοῦ WGSVG, κατά τό μέτρο πού ἡ διάταξη αὐτή θεμελιώνει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου (καί ἐπομένως τοῦ διωχθέντος προσώπου) βάσει τοῦ ἄρθρου 1 παράγραφος 1 τοῦ ἀνωτέρω νόμου;

Ἐπί τοῦ πρώτου ἐρωτήματος

10 Τό Bundessozialgericht ἐξέφρασε ἀμφιβολίες μέ τή διάταξή του ὡς πρός τό σημεῖο ἄν τό σύστημα περί ἐπανορθώσεως τῶν ἀδικιῶν πού προκάλεσε τό ἐθνικοσοσιαλιστικό καθεστώς στόν τομέα τῶν γερμανικῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 καί ὡς πρός τό ἄν τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ ἴδιου κανονισμοῦ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ὅτι οἱ ὑπήκοοι Κρατῶν μελῶν τῆς Κοινότητας πού διαμένουν ἐκτός τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας μποροῦν νά ἀντικαταστήσουν τό σύνολο τῆς προηγούμενης περιόδου ἀσφαλίσεως 60 μηνῶν πού ἀπαιτεῖται ἀπό τό ἄρθρο 10α τοῦ WGSVG, καί ἐπομένως τήν εἰσφορά πού ἀπαιτεῖται ἀπό τό ἄρθρο 1 παράγραφος 1 τοῦ WGSVG γιά τήν ἀπόκτηση τῆς ἰδιότητας τοῦ διωχθέντος προσώπου (εἰσφορά ἡ ὁποία, κατά τό γερμανικό δίκαιο, πρέπει νά καταβληθεῖ σέ ἐσωτερική ἀσφάλιση ἀναπηρίας-γήρατος), μέ τίς εἰσφορές πού ἔχουν καταβάλει σέ ἄλλα Κράτη μέλη.

11 Σύμφωνα μέ τή διάταξη περί παραπομπῆς, οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG διέπουν τίς ἔννομες σχέσεις πού ἔχουν ὁπωσδήποτε ἕνα δεσμό μέ τούς τύπους τῶν παροχῶν πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 4 παράγραφος 1 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71· ἀλλά, λόγω τοῦ εἰδικοῦ σκοποῦ τους (ἀποζημίωση σέ συγκεκριμένη κατηγορία διωχθέντων προσώπων), ὑπάρχουν ἀμφιβολίες ἄν αὐτές θά 'πρεπε νά συγκαταλεγοῦν μεταξύ τῶν διατάξεων πού θεσπίστηκαν γι' αὐτούς τούς τύπους παροχῶν.

12 Τό καθ' οὗ στήν κύρια δίκη ὑποστήριξε ὅτι οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG, σύμφωνα μέ τό κανονιστικό περιεχόμενό τους, πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς νομοθεσία κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο ι τοῦ κανονισμοῦ 1408/71, διότι τροποποιοῦν ἤ συμπληρώνουν, μεταξύ ἄλλων, ὁρισμένες διατάξεις τοῦ Reichsversicherungsordnung (κανονισμός περί κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων), τοῦ Angestelltenversicherungsgesetz (νόμος περί ἀσφαλίσεως ἀπασχολουμένων) καί τοῦ Reichsknappschaftsgesetz (νόμος περί ἀσφαλίσεως ἀναπηρίας-γήρατος ἀνθρακωρύχων). Ἐπομένως, σύμφωνα μέ τή δήλωση τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Δημοκρατίας τῆς Γερμανίας δυνάμει τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ κανονισμοῦ, οἱ νόμοι αὐτοί δέν ἐμπίπτουν στό πεδίο καθ' ὕλη ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ.

13 Ἐξάλλου, ἀπό τό περιεχόμενο τοῦ WGSVG προκύπτει ὅτι ὁ νόμος αὐτός δέν πρέπει νά καταταγεῖ μεταξύ τῶν νομοθεσιῶν περί κοινωνικῆς βοήθειας οὔτε μεταξύ ἐκείνων πού ἀφοροῦν τά εἰδικά συστήματα πού ἀναφέρονται στό ἄρθρο 4 παράγραφος 4 τοῦ κανονισμοῦ. Οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG χορηγοῦν στούς ἐνδιαφερόμενους — ἐφ' ὅσον αὐτοί πληροῦν τούς ὅρους πού προβλέπονται ἀπό τό νόμο — δικαιώματα πού εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπό κάθε διακριτική ἐκτίμηση τῆς προσωπικῆς τους καταστάσεως καί τῆς ἔνδειάς τους. Πρόκειται ἐπομένως γιά νομικές διατάξεις πού ἐμπίπτουν στήν κοινωνική ἀσφάλιση, κατά τήν ἔννοια τοῦ ἄρθρου 51 τῆς συνθήκης καί τοῦ ἄρθρου 1 στοιχεῖο ι τοῦ κανονισμοῦ.

14 Τό Δικαστήριο θεωρεῖ ὀρθή αὐτή τήν ἄποψη. Ἀπό τή δικογραφία φαίνεται ὅτι, καίτοι ὁ WGSVG ἐμφανίζεται ὡς εἰδικός νόμος, ἐν τούτοις δέν ἀποβλέπει στό νά καθιερώσει ἕνα αὐτόνομο σύστημα ἐπανορθώσεως. Οἱ διατάξεις τοῦ WGSVG ἀποτελοῦν μόνο κανόνες οἱ ὁποῖοι συμπληρώνουν ἤ βελτιώνουν τίς γενικές διατάξεις στόν τομέα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων.

15 Καίτοι ἀληθεύει ὅτι ὁ WGSVG δέν ἀναφέρεται στή δήλωση πού ἔκανε ἡ Ὁμοσπονδιακή Δημοκρατία τῆς Γερμανίας δυνάμει τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 (νομοθεσίες καί συστήματα πού προβλέπονται στό ἄρθρο 4 παράγραφοι 1 καί 2 τοῦ κανονισμοῦ, ἐπί τῶν ὁποίων ἔχει ἐφαρμογή ὁ κανονισμός), τό γεγονός αὐτό δέν εἶναι ἀποφασιστικό· τό νά μήν ἔχει γίνει μνεία μιᾶς ἐθνικῆς νομοθεσίας στή δήλωση πού ἔχει κάνει ἕνα Κράτος μέλος, αὐτό δέ σημαίνει ὅτι ἡ νομοθεσία αὐτή δέν μπορεῖ νά ἐμπέσει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ.

16 Μιά νομοθεσία, ὅπως ὁ WGSVG, πού ἀποτελεῖ μέρος τῶν κανονιστικῶν διατάξεων ἑνός Κράτους μέλους περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν ἐργαζομένων καί ἡ ὁποία δέν προβλέπει καμιά διακριτική ἐκτίμηση τῆς προσωπικῆς καταστάσεως καί τῆς ἔνδειας τοῦ ἐνδιαφερομένου ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 καί δέν ἀποκλείεται δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 τοῦ κανονισμοῦ.

'Επί τοῦ δευτέρου ἐρωτήματος

17 Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 ὁρίζει ὅτι ἄν ἡ νομοθεσία ἑνός Κράτους μέλους ἐξαρτᾶ τήν ὑπαγωγή στήν προαιρετική ἀσφάλιση ἤ τήν προαιρετική συνέχιση τῆς ἀσφαλίσεως ἀπό τή συμπλήρωση περιόδων ἀσφαλίσεως, λαμβάνονται ὑπόψη, κατά τό μέτρο πού ἀπαιτεῖται, οἱ περίοδοι ἀσφαλίσεως ἤ διαμονῆς πού συμπληρώθηκαν ὑπό τή νομοθεσία κάθε ἄλλου Κράτους μέλους σά νά πρόκειταν γιά περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ὑπό τή νομοθεσία τοῦ πρώτου κράτους.

18 'Από τή διάταξη περί παραπομπῆς προκύπτει ὅτι ἡ ἐν λόγω νομοθεσία δέν ἔχει ἐφαρμογή ἐπί ἀσφαλισμένων πού ἔχουν διωχθεῖ κατά τήν ἔννοια τοῦ Bundesentschädigungsgesetz, καθώς καί ἐπί τῶν ἐπιζώντων τους, γιά νά ἀποκτήσει δέ ὁ ἐνδιαφερόμενος τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου πρέπει νά ἔχει καταβάλει ὡς ἐργαζόμενος τουλάχιστον μιά εἰσφορά σέ ἕνα γερμανικό φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως.

19 'Από τή νομολογία τοῦ Δικαστηρίου, ἰδίως δέ ἀπό τήν ἀπόφασή του τῆς 24ης 'Απριλίου 1980 (ὑπόθεση 110/79, Coonan, πού δέν ἔχει ἀκόμα δημοσιευτεῖ), προκύπτει ὅτι, ὅταν μιά ἐθνική νομοθεσία ἐξαρτᾶ τήν ὑπαγωγή σέ ἕνα σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως ἀπό τήν προϋπόθεση ὅτι ὁ ἐνδιαφερόμενος ἔπρεπε προηγουμένως νά ὑπαγόταν σέ ἐθνικό σύστημα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, ὁ κανονισμός 1408/71 ὑποχρεώνει τά Κράτη μέλη νά ἐξομοιώνουν τίς περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ἐντός ἄλλου Κράτους μέλους μέ ἐκεῖνες πού ἔπρεπε νά εἶχαν προηγουμένως συμπληρωθεῖ ἐντός τῆς ἐθνικῆς ἐπικράτειας.

20 Συνεπῶς, στό δεύτερο ἐρώτημα πρέπει νά δοθεῖ ἡ ἀπάντηση ὅτι τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιβάλλει σέ ἕνα φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως Κράτους μέλους τήν ὑποχρέωση νά λαμβάνει ὑπόψη τίς περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ὑπό τή νομοθεσία ἄλλου Κράτους μέλους, ὅταν ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐργαζόμενος δέν ἔχει ποτέ καταβάλει ἐντός τοῦ πρώτου Κράτους μέλους τήν παροχή πού ἀπαιτεῖται κατά νόμο γιά νά ἀποκτήσει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου, βάσει τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ τοῦ Κράτους μέλους.

'Επί τῶν δικαστικῶν ἐξόδων

21 Τά δικαστικά ἔξοδα στά ὁποῖα ὑποβλήθηκε ἡ 'Επιτροπή τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κοινοτήτων, ἡ ὁποία κατέθεσε παρατηρήσεις πρός τό Δικαστήριο, δέν ἀποδίδονται. Δεδομένου ὅτι ἡ παρούσα διαδικασία ἔχει ὡς πρός τούς διαδίκους στήν κύρια δίκη τό χαρακτήρα παρεμπίπτοντος πού ἀνέκυψε ἐνώπιον τοῦ ἐθνικοῦ δικαστηρίου, σ' αὐτό ἐναπόκειται νά ἀποφασίσει ὡς πρός τά δικαστικά ἔξοδα.

Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

ἀπαντώντας στά ἐρωτήματα πού τοῦ ὑποβλήθηκαν ἀπό τό Bundessozialgericht, μέ διάταξη τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1980 ἀποφαίνεται:

1) **Μιά νομοθεσία, ὅπως ὁ WGSVG, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ μέρος τῶν κανονιστικῶν διατάξεων ἑνός Κράτους μέλους περί κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τῶν ἐργαζομένων καί ἡ ὁποία δέν προβλέπει καμιά διακριτική ἐκτίμηση τῆς προσωπικῆς καταστάσεως καί τῆς ἔνδειας τοῦ ἐνδιαφερόμενου, ἐμπίπτει στό πεδίο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 τοῦ Συμβουλίου καί δέν ἀποκλείεται δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 4 παράγραφος 4 τοῦ κανονισμοῦ.**

2) **Τό ἄρθρο 9 παράγραφος 2 τοῦ κανονισμοῦ 1408/71 πρέπει νά ἑρμηνευθεῖ ὑπό τήν ἔννοια ὅτι δέν ἐπιβάλλει σέ ἕνα φορέα κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως Κράτους μέλους τήν ὑποχρέωση νά λαμβάνει ὑπόψη τίς περιόδους ἀσφαλίσεως πού συμπληρώθηκαν ὑπό τή νομοθεσία ἄλλου Κράτους μέλους, ὅταν ὁ ἐνδιαφερόμενος ἐργαζόμενος δέν ἔχει ποτέ καταβάλει ἐντός τοῦ πρώτου Κράτους μέλους τήν εἰσφορά πού ἀπαιτεῖται κατά νόμο γιά νά ἀποκτήσει τήν ἰδιότητα τοῦ ἀσφαλισμένου βάσει τῆς νομοθεσίας αὐτοῦ τοῦ Κράτους μέλους.**

Mertens de Wilmars Pescatore Mackenzie Stuart Koopmans O'Keeffe

Bosco Touffait Due Everling

Δημοσιεύτηκε σέ δημόσια συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 27 Ἰανουαρίου 1981.

Ὁ γραμματεύς

A. Van Houtte

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars